

Paulina Kosior¹

Dostęp do protokołów z rozpraw sądowych w postępowaniu cywilnym w systemie portalu informacyjnego sądów apelacji warszawskiej

Temat niniejszego artykułu został podjęty z uwagi na informatyzację postępowania sądowego. Ustawodawca utworzył specjalne portale informacyjne sądów w okręgu każdej apelacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co miało ułatwić stronom, profesjonalnym pełnomocnikom, jak i innym osobom upoważnionym wgląd w sprawy prowadzone przez sąd oraz mieć bezpośredni wpływ na przyśpieszenie rozpoznania spraw. Czy tak rzeczywiście jest? Jak przedstawia się dostęp do protokołów z rozpraw sądowych na przykładzie portalu informacyjnego sądów apelacji warszawskiej?

1. Informatyzacja postępowania sądowego

Od wielu lat w Polsce możemy zauważyć pewien kierunek jakim jest informatyzacja postępowań cywilnych, którego początków należy upatrywać w dacie 1 stycznia 2010 r. – rozpoczynając od wprowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego, wnoszenia elektronicznych pism procesowych, następnie przechodząc do możliwości rejestracji wybranych spółek w formie elektronicznej, informatyzacji postępowania wieczystoksięgowego aż skończywszy na informatyzacji postępowania cywilnego, która została wprowadzona 8 września 2016 r. To właśnie ta ostatnia zmiana ustawy Kodeks cywilny oraz ustawy Kodeks postępowania cywilnego ma największe znaczenie w kontekście informatyzacji postępowania, co jest bezpośrednio związane z dostępem do portali informacyjnych. Nowe regulacje umożliwiając udział m.in. stronom i ich pełnomocnikom w postępowaniu sądowym za pomocą systemu teleinformatycznego unowocześniają procedurę cywilną.

Z informatyzacją działalności podmiotów realizujących zadania publiczne mamy do czynienia od 2005 r., kiedy to pojęcie zostało wprowadzone do pol-

¹ Mgr prawa, doktorantka na Wydziale Prawa SWPS Uniwersytetu Humanistyczno-społecznego w Warszawie.

skiego języka prawnego ustawą z dnia 17 lutego 2005 r.² W zakresie wprowadzenia do Kodeksu postępowania cywilnego protokołu sporządzanego za pomocą urządzeń rejestrujących dźwięk albo obraz i dźwięk ustawodawca przedstawił projekt nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 30 września 2009 r. Protokół sporządzony przy użyciu urządzeń rejestrujących dźwięk bądź obraz i dźwięk w pełni odzwierciedla przebieg czynności i jest zgodny z rzeczywistością³. Taki zapis przebiegu posiedzenia sądu, utworzony przy pomocy technologii cyfrowych utrwała wypowiedzi i sformułowania uczestników, które nie są w żaden sposób zmienione przez protokolanta bądź inną osobę⁴. Informatyzacja postępowania poprzez wprowadzenie e-protokołów w sposób pełniejszy odzwierciedla przebieg postępowania, rejestruje reakcje uczestników, ich zachowanie i reakcje na zadawane pytania. Nie sposób również pominąć aspektu jakim jest odciążenie w obowiązkach sędziów, którzy dotychczas dyktowali protokolantom treść protokołu i ma wymierny wpływ na skrócenie czasu posiedzeń sądu. W tym miejscu należy wskazać, iż ustawodawca ustanowił zasadę, iż protokół z posiedzenia jawnego będzie sporządzany poprzez utrwalenie przebiegu za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pisemnie, co uzależnione jest od wyposażenia danej jednostki⁵.

Procedura informatyzacji postępowania cywilnego zajęła ustawodawcy kilka lat, patrząc na pierwsze nowelizacje przepisów, wprowadzające możliwość rozpoczęcia działalności portali informacyjnych, które sięgają do 2014 r. Wtedy w dacie 29 sierpnia 2014 r. wprowadzono udostępnianie treści protokołów i pism w systemie teleinformatycznym, co zapoczątkowało zmiany idące w kierunku informatyzacji toczących się ówczesznie postępowań sądowych. Wiadomym jest, iż w sądach wyższego rzędu, jak również w większych miastach proces ten postępował szybciej aniżeli w sądach rejonowych w mniejszych miejscowościach.

Następnie ustawodawca wprowadził zmiany również w ustawie Kodeks cywilny poprzez wprowadzenie nowej formy czynności prawnej oraz zaprezentował nowe ujęcie dokumentu w postępowaniu cywilnym poprzez wprowadzenie dokumentu elektronicznego do katalogu. Wtedy też, dokonując nowelizacji postępowania cywilnego, poszerzono katalog spraw jakie mogą być rozpoznawane w postępowaniu elektronicznym, takich jak postępowanie wieczystoksięgowe, które jednak nie jest tematem rozważań. Niewątpliwie umożliwiono stronom,

² Ustawa z 17 lutego 2005 r., Dz.U. nr 64, poz. 565 z późn. zm.

³ Por. wyrok SN z 15 października 1974 r., IV KR 228/74, OSNKW 1975, nr 1, poz. 8.

⁴ Por. wyrok SN z 21 lutego 1980 r., II KR 8/80, OSNKW 1980, nr 5–6, poz. 52.

⁵ Por. art. 157 k.p.c.

profesjonalnym pełnomocnikom oraz innym osobom umocowanym w sprawach na wnoszenie pism procesowych drogą elektroniczną.

W tym miejscu nie sposób również pominąć rozporządzenia UE eIDAS z 1 lipca 2016 r. (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 910/2014 z 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym, Dz.Urz. L nr 257, s. 73), które wprowadziło nowe rodzaje podpisów elektronicznych, pieczęć elektroniczną, definicję dokumentu elektronicznego, jak również rejestrowane doręczenie elektroniczne. Regulacje zawarte w powyżej wskazanym akcie prawa wspólnotowego mają pierwszeństwo przed polskimi przepisami, w tym w szczególności Kodeksu postępowania cywilnego.

Zmiany wprowadzone nowelizacją ustawy Kodeks cywilny oraz ustawy Kodeks postępowania cywilnego z pewnością można uznać za rewolucyjne. Dzięki tym zmianom istnieje możliwość wnoszenia do sądów pism procesowych drogą elektroniczną, dokonywanie doręczeń w formie elektronicznej, rejestrowanie przebiegu rozpraw poprzez nagrywanie dźwięku i obrazu, przeprowadzanie posiedzeń sądu na odległość. Bez wątpienia wprowadzone zmiany, tak jak było to już wspomniane, mają ułatwić stronom dostęp do dokumentów zgromadzonych w aktach postępowania sądowego, przyspieszyć toczące się dotychczas postępowania, wpływać na rozszerzenie kompetencji referendarzy sądowych, a co się z tym wiąże odciążenie sędziów orzekających w danych sprawach, mają również uprościć niektóre czynności procesowe.

2. Charakter wybranych zmian ustawy Kodeks cywilny oraz ustawy Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zmian wprowadzonych ustawą z 29 sierpnia 2014 r. (Dz.U. 2014, poz. 1296) a dotyczących zarówno ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zmiany te dotyczyły wprowadzenia stosowania protokołu elektronicznego, który jest sporządzany za pomocą urządzeń utrwalających dźwięk bądź obraz i dźwięk oraz pisemnie przez protokolanta pod kierunkiem przewodniczącego⁶.

⁶ Por. art. 157 k.p.c. Wśród najważniejszych zmian należy wskazać, na art. 9 ustawy Kodeks postępowania cywilnego, który otrzymał brzmienie: „Art. 9. § 1. Rozpoznawanie spraw odbywa się jawnie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Strony i uczestnicy postępowania mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi

Przytoczone zmiany ustawy Kodeks postępowania cywilnego, wprowadzone przez ustawę z dnia 29 sierpnia 2014 r., zostały uznane przez autora jako najistotniejsze dla procesu informatyzacji postępowania sądowego, ponieważ wprowadziły elektroniczne protokoły z przebiegu rozpraw oraz transkrypcje z tym związane.

W związku z powyższym niezbędnym stało się również uaktualnienie przepisów w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2014, poz. 1025) w art. 77 po ust. 1 dodano ust. 1a, którego brzmienie jest następujące:

„1a. Opłatę od wniosku o wydanie na podstawie akt zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia pobiera się w wysokości 15 złotych za zapis”.

Celem ułatwienia uczestnikom postępowania zapoznawania się z aktami spraw, w których znajdują się protokoły w formie elektronicznej zastosowano rozwiązanie jakim jest protokół skrócony, czyli tzw. transkrypcję. Transkrypcję sporządza się na zarządzenie Przewodniczącego według ściśle określonych reguł, które docelowo zostaną sprecyzowane w postaci załącznika do instrukcji kancelaryjnej. Zgodnie z przyjętymi zasadami każdą wypowiedź należy ozna-

z tych akt. Treść protokołów i pism może być także udostępniana w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. § 2. Strony i uczestnicy postępowania mają prawo do otrzymania z akt sprawy zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku, chyba że protokół został sporządzony wyłącznie pisemnie. Przewodniczący wydaje z akt sprawy zapis dźwięku, jeżeli wydaniu zapisu obrazu i dźwięku sprzeciwia się ważny interes publiczny lub prywatny. § 3. Jeżeli posiedzenie odbyło się przy drzwiach zamkniętych strony i uczestnicy postępowania mają prawo do otrzymania z akt sprawy jedynie zapisu dźwięku”. Następnie ważną zmianą, mającą wpływ na informatyzację postępowania było wprowadzenie nowych regulacji w zakresie art. 158 Kodeksu postępowania cywilnego: § 4 otrzymał brzmienie: „§ 4. Jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia prawidłowego orzekania w sprawie, przewodniczący może zarządzić sporządzenie transkrypcji odpowiedniej części protokołu sporządzonego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk”, w § 5 pkt 4 otrzymał brzmienie: „4) konieczność zapewnienia możliwości zapoznania się z zapisem dźwięku albo obrazu i dźwięku oraz uzyskania z akt sprawy zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku”. Nie sposób pominąć również treści art. 329 Kodeksu postępowania cywilnego, który otrzymał następujące brzmienie: „Pisemne uzasadnienie wyr. albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwutygodniowym od dnia zgłoszenia wniosku o doręczenie wyr. z uzasadnieniem, a gdy wniosek taki nie był zgłoszony – od dnia zaskarżenia wyr. lub wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. W sprawie zawilej, w razie niemożności sporządzenia pisemnego uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony, nie dłuższy niż trzydzieści dni”.

czyć przy pomocy tzw. stempla czasowego. Każdy stempel składa się z dwóch elementów, tj. wskazania osoby mówiącej lub innego zdarzenia procesowego oraz znacznika czasowego. Transkrypcja nie jest niczym innym jak plikiem tekstowym uzupełnionym znacznikami czasowymi określającymi momenty wystąpienia danej części transkrypcji w nagraniu⁷.

Transkrypcja stanowi załącznik do protokołu elektronicznego i ułatwia korzystanie z zapisu dźwięku bądź obrazu i dźwięku. Jest ona drukowana i umieszczana w aktach sprawy, po jej zatwierdzeniu. Transkrypcji nie należy utożsamiać z protokołem, którym będzie sporządzony zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku, należy ją uznać za załącznik do protokołu elektronicznego. W związku z tym w stosunku do pisemnego przekładu, tzw. transkrypcji, nie znajdą zastosowania przepisy dotyczące protokołów, w szczególności nie będzie on podlegał sprostowaniu lub uzupełnieniu.

Kolejna nowelizacja przepisów, która miała miejsce 10 lipca 2015 r., dotyczyła przede wszystkim nowego ujęcia dokumentu w postępowaniu cywilnym, poszerzeniu katalogu spraw jakie są obecnie rozpoznawane w postępowaniach elektronicznych i co najważniejsze umożliwienie wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu informatycznego, z czym związana jest możliwość doręczeń elektronicznych. Reforma, o której mowa zwana jest dużą informatyzacją postępowania cywilnego.

3. Europejskie uregulowania w zakresie informatyzacji postępowań sądowych

Tematyka informatyzacji postępowania sądowego została również poruszona przez prawo wspólnotowe. Mając na uwadze regulacje wprowadzone przez rozporządzenie UE eIDAS z 1 lipca 2016 r. (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 910/2014 z 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym, Dz.Urz. L nr 257, s. 73) należy wskazać, że w tym akcie prawnym zdefiniowano podstawowe pojęcia, takie jak podpis elektroniczny, pieczęć elektroniczną, definicję dokumentu elektronicznego, jak również rejestrowane doręczenie elektroniczne⁸.

⁷ <https://www.ms.gov.pl/pl/sady-w-internecie/e-protokol/transkrypcja/>.

⁸ Regulacje te mają nadrzędny stosunek do polskiego prawa w związku z czym należy te definicje zaprezentować poniżej, pochodzące z art. 3 rzeczonego rozporządzenia: „10) »podpis elektroniczny« oznacza dane w postaci elektronicznej, które są dołączone lub logicznie powiązane z innymi danymi w postaci elektronicznej, i które użyte są przez

Mając na uwadze powyższe definicje prawa wspólnotowego, jak również fakt że regulacje ustawy Kodeks cywilny oraz Kodeks postępowania cywilnego nie definiują pojęcia jakim jest „dokument elektroniczny”, należy zawsze odwoływać się do przytoczonych definicji wynikających z powoływanego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady. Prawo wspólnotowe rozróżnia po trzy rodzaje zarówno podpisu elektronicznego oraz pieczęci elektronicznej wyróżniając podpis elektroniczny, zaawansowany podpis elektroniczny oraz kwalifikowany podpis elektroniczny, co jest analogiczne w zakresie pieczęci.

4. Czym jest portal informacyjny i jak działa?

Portal Informacyjny jest niczym innym jak portalem oferującym stronom postępowania i ich profesjonalnym pełnomocnikom, a także sędziom i prokuratorom zdalny dostęp do wszelkich informacji z postępowań sądowych, jakie znajdują się w oprogramowaniu wspomagającym biurowość sądową w sprawach rozpoznawanych przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, jak również pozostałym sądom działającym w jego obszarze. W portalu odnajdziemy dokumenty sporządzone przez Sąd, bieżące informacje o stanie sprawy, terminach rozpraw, protokoły z odbytych rozpraw bądź nagrania z rozpraw i sporządzonych transkrypcji.

podpisującego jako podpis; 11) »zaawansowany podpis elektroniczny« oznacza podpis elektroniczny, który spełnia wymogi określone w art. 26; 12) »kwalifikowany podpis elektroniczny« oznacza zaawansowany podpis elektroniczny, który jest składany za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania podpisu elektronicznego i który opiera się na kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego; 25) »pieczęć elektroniczna« oznacza dane w postaci elektronicznej dodane do innych danych w postaci elektronicznej lub logicznie z nimi powiązane, aby zapewnić autentyczność pochodzenia oraz integralność powiązanych danych; 26) »zaawansowana pieczęć elektroniczna« oznacza pieczęć elektroniczną, która spełnia wymogi określone w art. 36; 27) »kwalifikowana pieczęć elektroniczna« oznacza zaawansowaną pieczęć elektroniczną, która została złożona za pomocą kwalifikowanego urządzenia do składania pieczęci elektronicznej i która opiera się na kwalifikowanym certyfikacie pieczęci elektronicznej; 35) »dokument elektroniczny« oznacza każdą treść przechowywaną w postaci elektronicznej, w szczególności tekst lub nagranie dźwiękowe, wizualne lub audiowizualne; 36) »usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego« oznacza usługę umożliwiającą przesłanie danych między stronami trzecimi drogą elektroniczną i zapewniającą dowody związane z posługiwaniem się przesyłanymi danymi, w tym dowód wysłania i otrzymania danych, oraz chroniącą przesyłane dane przed ryzykiem utraty, kradzieży, uszkodzenia lub jakiegokolwiek nieupoważnionej zmiany; 37) »kwalifikowana usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego« oznacza usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego, która spełnia wymogi określone w art. 44”.

Podmiot mający dostęp do portalu informacyjnego posiada nadany login i hasło umożliwiające zalogowanie się na stronie internetowej. Artykuł ten dotyczy portalu informacyjnego apelacji warszawskiej, a podstawową jego działalność jest regulamin sporządzony przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 434/17 z dnia 12 października 2017 r. Z punktu widzenia podjętego tematu walor przydatności posiada również regulamin Sądu Okręgowego w Warszawie⁹. W tym miejscu należy wskazać, iż zgodnie z ostatnimi zmianami funkcjonowania portalu, każdy z Sądów w okręgu apelacji warszawskiej posiada własny regulamin, dostępny na stronie portalu o wyżej wskazanym adresie http, w zakładce regulamin.

Użytkownikiem portalu może być tylko osoba fizyczna. W przypadku kiedy stroną postępowania jest osoba prawna dostęp do portalu możliwy jest poprzez konto użytkownika, który jest przedstawicielem ustawowym, reprezentantem osoby prawnej posiadającym stosowne upoważnienie bądź jej pracownikiem. Dostęp do sprawy, w której stroną jest osoba prawna poprzez portal informacyjny może również uzyskać pełnomocnik procesowy.

Chcąc korzystać z tego portalu należy w pierwszej kolejności zaakceptować regulamin portalu oraz dokonać rejestracji poprzez wypełnienie Wniosku o rejestrację konta, dostępnego na stronie głównej serwisu, a dane przedstawione w trakcie tego procesu zostaną zweryfikowane w sposób ujęty w regulaminie Prezesa Sądu Apelacyjnego stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 434/17 z dnia 12 października 2017 r.. W trakcie rejestracji konta na stronie portalu informacyjnego należy wskazać szczegółowe dane osobowe, które zostały enumeratywnie wymienione w regulaminie, wśród których należy wskazać: imię, drugie imię (opcjonalnie), nazwisko, seria i numer dokumentu tożsamości, kraj dla obcokrajowca (w przypadku odznaczenia opcji „obcokrajowiec bez numeru PESEL”), numer PESEL, data urodzenia, miejsce urodzenia, imię ojca, imię matki, numer telefonu (opcjonalnie – jego podanie może ułatwić kontakt w sytuacji rozwiązywania problemów technicznych przez Centrum Wsparcia Portali oraz kontakt ze strony sekretariatów sądów), numer fax`u (opcjonalnie), adres e-mail (indywidualny i unikalny w portalu informacyjnym), numer legitymacji potwierdzającej wykonywanie zawodu prawniczego (w przypadku zaznaczenia opcji „pełnomocnik profesjonalny”), obowiązkowego adresu zameldowania (ulica, nr domu, nr mieszkania, kod pocztowy, miejscowość), a w przypadku profesjonalnego pełnomocnika adresu kancelarii i opcjonalnie dodatkowych adresów złożonych w aktach spraw sądowych. Co najważniej-

⁹ Serwis, o którym mowa dostępny jest pod adresem <https://portal.waw.sa.gov.pl>.

sze należy podkreślić, iż korzystanie z portalu informacyjnego nie wiąże się z żadnymi opłatami, nie wymaga posiadania szczególnego oprogramowania, wystarczającym jest skorzystanie z przeglądarki internetowej. Warunkiem obligatoryjnym korzystania z serwisu, jak zostało wskazane w regulaminie, jest wyrażenie zgody na przetwarzanie danych osobowych. W treści załącznika nr 2 do Regulaminu Portalu Informacyjnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie zawarta treść oświadczenia dotycząca wyrażenia zgody na przekazanie danych osobowych nie została dostosowana do obowiązującej ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 10 maja 2018 r. oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (stan na dzień 25 czerwca 2018 r.).

Uzyskując dostęp do Portalu Informacyjnego Sądów Apelacji Warszawskiej jednocześnie uzyskujemy dostęp do spraw prowadzonych przed następującymi sądami okręgu warszawskiego: Sądem Apelacyjnym w Warszawie, Sądem Okręgowym w Warszawie, Sądem Rejonowym w Piasecznie, Sądem Rejonowym w Pruszkowie, Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, Sądem Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, Sądem Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim, Sądem Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie, Sądem Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie, Sądem Rejonowym dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie;

Zgodnie z informacjami zawartymi w regulaminie Sądu Okręgowego w Warszawie strony postępowania, pełnomocnicy oraz inne osoby uprawnione mają dostęp do danych o sprawie, treści protokołów, w tym również protokołów sporządzonych za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk oraz pism sądowych i procesowych, jakie znajdują się w portalu w sprawach rozpoznawanych przed Sądem Okręgowym w Warszawie oraz sądami działającymi w jego obszarze.

Regulamin Sądu Okręgowego określa warunki korzystania oraz funkcjonowania serwisu internetowego Portal Informacyjny Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym opublikowane są informacje dotyczące spraw, które na dzień 1 stycznia 2012 r. miały status „czynne”, rejestrowane w repertoriach wskazanych w załączniku nr 4 regulaminu.

5. Dostęp do protokołów w portalu informacyjnym sądów apelacyjnych warszawskiej

Po przejściu procedury rejestracyjnej i uzyskaniu danych do logowania oraz po zarejestrowaniu konkretnej sprawy w portalu uzyskujemy dostęp do dokumentów szczegółowo wymienionych powyżej, w tym w szczególności do protokołów z rozpraw oraz zapisów nagrań e-protokołów z możliwością ich odsłuchania, jak i pobrania na urządzenie. Jednocześnie nie sposób pominąć, iż do e-protokołów sporządzane są transkrypcje, które ułatwiają zapoznanie się z nagraniem i przesłuchanie protokołu.

Jak wynika zarówno z regulaminu Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jak i Sądu Okręgowego w Warszawie, protokół utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk publikowany jest w portalu najwcześniej po czterech dniach roboczych od utrwalenia.

W przypadku protokołów z rozpraw, które są sporządzane w formie pisemnej, po przejściu do odpowiedniej zakładki na rzeczonym portalu wystarczy pobrać dokument w formie elektronicznej i po tym możemy zapoznać się z pełną jego treścią. W tym przypadku nie występuje konieczność występowania do Sądu z wnioskiem o sporządzenie kopii protokołu z konkretnej rozprawy, uiszczenia opłaty w wysokości kancelaryjnej – 1 zł za każdą rozpoczętą stronę oraz oczekiwania na jego przesłanie pod wskazany adres wnioskodawcy. Możliwość dostępu do protokołów z rozpraw za pomocą portalu informacyjnego znacząco przyspiesza całą procedurę.

Przechodząc do kwestii e-protokołów, które również są dostępne w portalu informacyjnym zazwyczaj wraz z transkrypcją sporządzoną do danego nagrania należy przede wszystkim zwrócić uwagę na to, iż po zamieszczeniu nagrań z rozpraw osoba posiadająca dostęp w każdej chwili może odsłuchiwać treść nagrania. Nie jest koniecznym, tak jak i w przypadku zwykłych protokołów, zwracanie się do sądu z odpowiednim wnioskiem o nagranie płyty z e-protokołem. Nagrania można odsłuchiwać wielokrotnie i wracać do ich treści w każdej chwili, kiedy tylko wystąpi taka konieczność.

6. Podsumowanie i wnioski końcowe

Podsumowując proces informatyzacji postępowania cywilnego należy w pierwszej kolejności wskazać jakie instytucje procesowe zostały zmienione ustawą z 10 lipca 2015 r. w celu ich zinformatyzyzowania: uregulowano kwestię doku-

mentu elektronicznego w postępowaniu dowodowym, z informatyzowano zajęcie wiarygodności z rachunku bankowego, utworzenie elektronicznego dostępu do publicznych rejestrów, wzmocnienie roli komunikacji elektronicznej w postępowaniu wieczystoksięgowym, wprowadzenie posiedzeń na odległość, stworzenie nowych instrumentów procesowych dla stron w elektronicznym postępowaniu upominawczym, możliwość stosowania komunikacji elektronicznej w europejskim postępowaniu nakazowym.

Wśród najważniejszych celów technologii informatycznych, które ustawodawca miał na względzie rozpoczynając proces informatyzacji postępowania sądowego, należy wskazać na: jakość wymiaru sprawiedliwości pod pojęciem czego rozumiemy jednolitość rozstrzygnięć w takich samych stanach faktycznych, udostępnianie informacji prawnych w formie elektronicznej, dostęp do publicznych rejestrów elektronicznych w dziedzinie prawa, zapewnienie dostępu do aktualnych informacji w sprawach, dokonywanie przy użyciu systemu czynności, przyspieszenie postępowania sądowego, automatyzację rozwiązań, redukcję kosztów postępowania sądowego oraz zastosowanie nowych technologii w postępowaniu cywilnym. Nie można pominąć również ułatwienia procesu wymiany korespondencji w toku postępowania sądowego.

Jednak odnosząc powyższe rozważania na kanwę tematu niniejszego artykułu oraz podejmując próbę udzielenia odpowiedzi na pytania postawione we wstępie należy mieć na uwadze całokształt zmian wprowadzonych przez ustawodawcę. Mianowicie utworzenie portali informacyjnych sądów nie osiągnęło wszystkich celów technologii informatycznych, jakie wynikają z Rekomendacji Komitetu Ministrów dotyczącej projektowania i zmian systemów sądowych i sądowych systemów informatycznych¹⁰.

Jednym z podstawowych założeń było przyspieszenie postępowań sądowych oraz ułatwienie stronom i pełnomocnikom dostępu do akt postępowania sądowego poprzez portal informacyjny. Oczywiście czas, jaki upłynął od wprowadzenia rewolucyjnych zmian w postępowaniu cywilnym jest zbyt krótki, aby móc udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak postawione pytanie. Należy wskazać kilka argumentów stanowiących, iż działania ustawodawcy mogą mieć wymierny i pozytywny wpływ na przyspieszenie procesów sądowych poprzez informatyzację postępowania cywilnego, jednak nie pomijając przy tym wad portalu informacyjnego.

¹⁰ Council of Europe Committee of Ministers Recommendation Rec (2001) of 28th February 2001 on the delivery of court and other legal services to the citizen through the use of new technologies.

Pozytywnym aspektem wprowadzenia informatyzacji postępowania cywilnego jest pełny dostęp do opublikowanych dokumentów znajdujących się w aktach. Niemniej jednak nie może pominąć negatywnych aspektów. Nie w każdym przypadku, jak pokazuje rzeczywistość, wszystkie dokumenty są publikowane na bieżąco, co wskazuje iż nie jest zapewniony dostęp do aktualnych informacji w sprawie za pomocą konta na portalu informacyjnym sądu. W portalu informacyjnym zdarzają się również błędy i sytuacje, w których dokumenty uprzednio opublikowane w portalu są niedostępne bądź niewidoczne dla osoby posiadającej dostęp. Oczywiście istnieje narzędzie, takie jak możliwość zgłaszania błędów w portalu informacyjnym bądź możliwość skorzystania z I linii wsparcia świadczonej przez wskazane na stronie Centrum Pomocy Systemów Informatycznych.

Udzielając odpowiedzi na drugie z postawionych pytań we wstępie, a mianowicie: Jak przedstawia się dostęp do protokołów z rozpraw sądowych na przykładzie portalu informacyjnego sądów apelacji warszawskiej? w pierwszej kolejności trzeba zaakcentować fakt, iż portal informacyjny apelacji warszawskiej nie jest jeszcze narzędziem doskonałym. Portal informacyjny udostępnił nam protokoły z rozpraw, nagrania oraz ich transkrypcje, również posiadając przy tym bez wątpienia walor ekonomiczny. Po zalogowaniu się do swojego konta wystarczy pobrać dokument na nasze urządzenie czy to w formie pisemnej, czy nagrania audio/video, co umożliwi zapoznanie się z jego treścią w krótszym czasie, aniżeli w przypadku skierowania do sądu tradycyjnego wniosku o wydanie protokołu i oczekiwania na jego doręczenie. Korzystając z portalu informacyjnego nie ponosimy żadnych kosztów związanych z wydaniem kopii protokołu bądź płyty CD z nagraniami. Takie rozwiązanie odciąża również pracę sądów w zakresie składanych wniosków o wydanie kopii protokołów. Niejednokrotnie oczekiwanie na protokół trwa dłużej aniżeli wynika to z regulacji kodeksowych.

Konkludując należy wskazać, iż przeważają pozytywne aspekty dostępu do protokołów z rozpraw za pomocą portalu informacyjnego apelacji warszawskiej. Bardzo prawdopodobnym jest, iż z upływem czasu portal informacyjny zostanie dopracowany we wszystkich szczegółach i stanie się narzędziem technologii zapewniającym stały i szybki dostęp do aktualnych informacji w sprawach, przyspieszy postępowania sądowe, redukując przy tym koszty.

Summary

Legislator in Poland from 2010 started procedure of computerization civil proceedings. The biggest modification of the Civil Code and Civil Code of Procedure was

introduced at 8 September 2016, from when both parties to court proceedings have access to electronic protocols, pleadings and have a possibility to submit pleadings via IT system. This article aims to describe the access to electronic protocols in civil proceedings based on the Information portal of courts of the Warsaw Appeal.

The Information portal of courts of the Warsaw Appeal is a system, which can be used by both parties in a court proceeding, by attorneys, judges and prosecutors. This information portal includes courts in/on the area of the Warsaw Appeal Court. The Information portal contains documents, which the courts have made, current information about court proceedings, dates of cases, electronic protocols and recordings.

The considerations elaborated in this article relate mainly to the access of the electronic protocol in civil procedure, how the Information portal works and which effect it have on the momentum of the trials. The aim of the computerization done by the Polish Legislator was to accelerate the civil proceedings, allow to deliver documents made by court or by each party of proceeding, lower the costs of proceeding and simplify the proceeding.

In conclusion it should be pointed out that the positive aspects of access to the protocols from hearings prevail over the information portal of the Warsaw appeal.

Keywords: protocol, computerization of civil court proceedings, Information Portal of Courts of the Warsaw Appeal, access to electronic protocols, civil proceedings

Słowa kluczowe: protokół, informatyzacja postępowania cywilnego, Portal Informatyczny Sądów Apelacji Warszawskiej, dostęp do elektronicznych protokołów, procedura cywilna